

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

یادداشت هفتگی

سیاست‌گذاری اقتصاد و توسعه کشاورزی و روستایی

سال ۱ / شماره ۱۰ / ۱۳۹۹

۱۳۹۹/۰۹/۲۹

مطالب این شماره

رشد اقتصادی بخش کشاورزی ایران در نیمه
نخست سال ۱۳۹۹ ۲

تهیه و تحلیل: کوهسار خالدی

این موسسه با کمال احترام و سپاس، بذیرای نظرات ارزشمند
خوانندگان این اثر می‌باشد

تلفن: ۴۲۹۱۶۰۰۰ نمابر: ۸۸۹۶۶۶۰ صندوق پستی: ۱۵۱۵ - ۱۵۸۱۵
کدپستی: ۳۷۳۱۳ - ۱۵۹۸۶

E-mail: aperi@agri-peri.ac.ir
<http://www.agri-peri.ac.ir>

عنوان خبر: رشد اقتصادی بخش کشاورزی ایران در نیمه

نخست سال ۱۳۹۹

تهیه و تحلیل: کوهسار خالدی

ویراستار علمی: علی اکبر باغستانی

کد: PN-AFP-13990929(20)

تاریخ انتشار: ۱۳۹۹/۰۹/۲۳

خلاصه متن خبر: بر اساس تازه‌ترین گزارش منتشر شده مرکز آمار

ایران در خصوص حساب‌های ملی فصلی، نرخ رشد تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰، در شش‌ماهه نخست سال ۱۳۹۹ با و بدون نفت، به ترتیب برابر ۱/۹- درصد و ۱/۳- درصد بوده است^۱. با وجود رشد اقتصادی منفی، در شش‌ماهه نخست سال ۱۳۹۹، گروه «کشاورزی» و «صنایع و معادن»^۲، همانند مدت زمان مشابه سال قبل، رشد اقتصادی مثبتی را تجربه کرده است. همچنین بر سهم ارزش افزوده‌ی بخش کشاورزی در تولید ناخالص داخلی کشور افزوده شده است.

وضعیت ارزش افزوده‌ی اقتصادی ایران به تفکیک

گروه‌های اقتصادی در ۶ ماهه‌ی نخست سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ (۱۳۹۰=۱۰۰)

شرح	مقدار ارزش افزوده (هزار میلیارد ریال)		سهم در تولید ناخالص داخلی (درصد)		رشد اقتصادی (درصد)		مشارکت در رشد (واحد)
	۶ ماهه نخست ۱۳۹۸	۶ ماهه نخست ۱۳۹۹	۶ ماهه نخست ۱۳۹۸	۶ ماهه نخست ۱۳۹۹	۶ ماهه نخست ۱۳۹۸	۶ ماهه نخست ۱۳۹۹	
گروه کشاورزی	۲۵۲	۲۵۶	۷/۲	۷/۴	۵/۸	۱/۷	۰/۱
گروه صنایع و معادن	۱۳۹۰	۱۲۸۱	۳۹/۶	۴۰/۱	-۲۱/۳	-۰/۷	-۰/۲
گروه صنایع و معادن بدون نفت	۹۱۹	۹۲۸	۲۶/۲	۲۷/۲	-۰/۶	۲	۰/۶
گروه خدمات	۱۸۵۵	۱۷۹۱	۵۲/۸	۵۲	-۰/۳	-۳/۵	-۱/۸
تولید ناخالص داخلی	۳۵۱۰	۳۴۴۳	۱۰۰	۱۰۰	-۱۰	-۱/۹	-۱/۹
تولید ناخالص داخلی بدون نفت	۳۰۳۹	۳۰۰۰	۸۶/۶	۸۷/۱	-۰/۶	-۱/۳	-۱/۱

ماخذ: مرکز آمار ایران

تحلیل و پیشنهاد سیاستی: اقتصاد ایران در نیمه نخست سال ۱۳۹۹، همزمان تحت تاثیر دو عامل برونزا (شیوع کووید-۱۹ و ادامه تحریم‌های اقتصادی یک‌جانبه‌ی ایالات متحده‌ی آمریکا) قرار گرفته است. رشد اقتصادی منفی گروه صنایع و معادن در شش‌ماهه نخست سال ۱۳۹۹، همانند دوره‌ی مشابه سال گذشته، تحت تاثیر تحریم صادرات نفت قرار گرفته است. رشد اقتصادی این گروه بدون نفت در زمان مزبور، مثبت و برابر ۲ درصد بوده است. به نظر می‌رسد که تعمیق رشد اقتصادی منفی گروه خدمات در نیمه نخست سال ۱۳۹۹، در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، به دلیل شیوع کووید-۱۹ و تعطیلی و یا نیمه‌تعطیلی برخی از مشاغل خدماتی بوده است. چرا که تمامی زیربخش‌های گروه خدمات بجز واسطه‌گری‌های مالی، در دوره‌ی مزبور با نرخ رشد منفی مواجه بوده‌اند. بالا بودن رشد اقتصادی منفی گروه‌های صنایع و معادن و خدمات در شش‌ماهه نخست سال ۱۳۹۹، باعث شده است که رشد اقتصادی مثبت گروه کشاورزی (۱/۷ درصد)، نتواند مانع از منفی شدن نرخ رشد تولید ناخالص داخلی (با و بدون نفت) در دوره‌ی زمانی مذکور شود. کاهش سهم ارزش افزوده‌ی گروه خدمات در نیمه نخست سال ۱۳۹۹ همراه با افزایش سهم گروه کشاورزی (۰/۲ درصد) و سهم گروه صنایع و معادن (۰/۵ درصد) بوده است.

کاهش رشد اقتصادی بخش کشاورزی در شش‌ماهه نخست سال ۱۳۹۹ در مقایسه با مدت زمان مشابه سال قبل و با وجود بارندگی مناسب، حاکی از کاهش تاب‌آوری این بخش در برابر آثار مستقیم و غیرمستقیم دو عامل مخرب همزمان یعنی تحریم‌های اقتصادی و شیوع بیماری کووید-۱۹، علیرغم حمایت‌های یارانه‌ای محدود دولت از بخش کشاورزی است.

براساس گزارش وزارت امور اقتصادی و دارایی^۳، درهشت ماهه ابتدایی سال ۱۳۹۹، واردات وزنی جو (۴۲ درصد) و کنجاله سویا (۱۸/۵ درصد) کاهش داشته است. همچنین کاهش‌هایی در واردات تخم‌مرغ نطفه‌دار، مرغ اجداد، و دام مولد نیز گزارش شده است. کاهش در

۱. مرکز آمار ایران. (www.amar.org.ir): نرخ رشد اقتصادی - شش ماهه نخست سال ۱۳۹۹ (۱۳۹۹/۰۹/۱۲)
 ۲. رشد اقتصادی گروه صنایع و معادن بدون نفت نیز در شش ماهه نخست سال ۱۳۹۹ مثبت و معادل ۲ درصد بوده است.

۳. دفتر مطالعات بازارهای مالی و بازرگانی. (۱۳۹۹). عملکرد تجارت خارجی کشور طی هشت ماهه سال ۱۳۹۹. معاونت امور اقتصادی. وزارت امور اقتصادی و دارایی.

۵. پیگیری سیاست‌های افزایش بهره‌وری نهاده‌های کشاورزی، از طریق بهبود تکنولوژی و انتقال آن به عرصه‌های تولید کشاورزی
۶. جهش در سرمایه‌گذاری دولتی و اعتبارات اعطایی بانک‌ها به بخش کشاورزی
۷. اصلاح نرخ مبادله‌ی بخش کشاورزی با سایر بخشهای اقتصادی

واردات نهاده‌های خوراک دام و طیور، سبب افت تولید محصولات دام و طیور می‌شود.

شایان ذکر است که یکی از مهمترین مولفه‌های کاهش رشد اقتصادی گروه کشاورزی در نیمه نخست سال ۱۳۹۹، به دلیل کاهش ۴/۵ درصدی رشد اقتصادی زیرگروه «کشاورزی، شکار و جنگلداری» در زمان مذکور بوده است^۴. در شرایطی که وضعیت اقتصادی حاکم بر فعالیت‌های گروه‌های نفت، خدمات و صنایع و معادن در تنگنای تحریم‌های اقتصادی و بیماری کووید-۱۹ گرفتار شده است، برای جلوگیری از تعمیق رکود اقتصادی حاکم بر اقتصاد کلان کشور، تنها راه موجود، حمایت همه‌جانبه‌ی هدفمند از کشاورزان و بخش کشاورزی خواهد بود.

کاهش رشد اقتصادی این بخش در نیمه نخست سال ۱۳۹۹، می‌تواند هشدار جدی برای عدم تداوم رشد اقتصادی آن، در آینده باشد. تردیدی نیست در صورتی که برنامه‌ریزی منسجم و هدفمندی در سطوح ملی و بخشی و با رویکرد موثر حمایتی برای بخش کشاورزی، انجام نشود و این بخش در سال زراعی جاری با کاهش بارندگی و سایر نامالایمات اقلیمی نیز مواجه شود، کاهش بیشتر ارزش افزوده و رشد اقتصادی آتی آن، دور از انتظار نخواهد بود.

به منظور تداوم و افزایش رشد اقتصادی بخش کشاورزی در آینده، موارد زیر پیشنهاد می‌شود:

۱. اطمینان از دسترسی کافی فیزیکی و اقتصادی به نهاده‌های کشاورزی با تاکید بر کاهش ضریب وابستگی وارداتی نهاده‌ها
۲. جبران بخشی از هزینه‌های غیرمستقیم تولید افزایش یافته، توسط دولت
۳. اصلاح ساختار بازار با هدف افزایش سهم تولیدکنندگان کشاورزی از قیمت‌های پرداختی مصرف‌کننده با هدف حفظ انگیزه تولید
۴. افزایش قیمت مصوب خرید تضمینی محصولات کشاورزی و تشویق کشاورزی قراردادی با هدف کاهش بار مالی خریدهای تضمینی

۴. زیر گروه ماهیگیری در نیمه نخست سال ۱۳۹۹ حدود ۹/۵ درصد رشد داشته است.

تهران - بلوار کریمخان زند - انتهای خیابان شهید عضدی (آبان) جنوبی - خیابان رودسر - پلاک ۵
تلفن: ۴۲۹۱۶۰۰۰ نمابر: ۸۸۹۶۶۶۰ صندوق پستی: ۱۵۱۵-۱۵۸۱۵ کدپستی: ۳۷۳۱۳-۱۵۹۸۶

E-mail: aperi@agri-peri.ac.ir
ECE: ece.aperi@agri-peri.ac.ir
<http://www.agri-peri.ac.ir>